

Kohti tulevaa

Korona mullisti työelämämme kertaheitolla, tämän me kaikki tiedämme jo itsestäänselvyydeksi.

Etätöitä oli tehty aiemminkin, mutta nyt sen hyviin ja huonoihin puoliin ovat saaneet tuntuman kaikki, joille etätö ylipäätään on ollut mahdollista. Työtehtävien vuoksi lähityössä jatkaneista monet ovat puolestaan eläneet pelossa, ja osalta pandemia vei työt kokonaan.

Pandemian hyvänä puolena on pakko pitää sitä, että työteon turvallisuuteen ja työhyvinvointiin on jouduttu kiinnittämään huomiota aivan uudella tavalla. Tämä suo myös mahdollisuuden niiden parantamiseen.

Kun valtakunnallinen etätösuositus päättyi lokakuun puolivälissä, vastuu terveellisestä ja turvallisesta työnteosta siirtyi virallisesti työpaikoille, mutta myös yksittäisille työntekijöille.

Seuraavissa kirjoituksissa tähyillään jo tulevaan.

kuva: Seppo Sarkkinen

Hybridityöstä kantavat vastuuta sekä työnantaja että työntekijä

Työturvallisuuslain 5 § ulottaa työnantajan huolehtimisveloitteen myös työntekijän kodissa tehtävään työhön. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomiotava työnantajan toimintamahdollisuuksien rajoitukset puuttua työhön tai työolosuhteisiin.

Journalistiliitto teki yhteistyössä Åbo Akademin kanssa keväällä 2021 kyselyn pandemian ja etätöön vaikutuksista journalistien työhön, seuraavassa muutama nosto kyselyn tuloksista.

Vaikka valtaosa kyselyyn vastanneista arvosti etätöön tuomaa joustavuutta työntekoon ja työaikoihin, myös rajanveto työ- ja vapaa-ajan välillä koettiin ongelmalliseksi. Etänä työskennellessä lisä- ja ylityötä kertyy herkemmin, eikä sitä välttämättä merkitä työaikakirjanpitoon. Koska työnantajan valvonta on hankalaa ulottaa työntekijän kotiin, vastuu työajan järjestelystä on enenevissä määrin siirtynyt työntekijälle itselleen. Tähän tarvitaan ajanhallinnan lisäksi itsensä johtamisen taitoja.

Sekä työnteon että oman hyvinvoinnin kannalta ongelmalliseksi koettiin myös yhteydenpidon väheneminen kollegoihin. Osa katsoi sen vaikuttavan jopa työnteon laadukkuuteen ja ihmiskontaktien puutteen vaikuttavan negatiivisesti työn tekemisen iloon. Erityisesti pandemian aikana aloittaneilta, uusilta työntekijöiltä puuttuu kokonaan työyhteisöön kiinnittymisen tunne.

Koronan jälkeinen aika näyttää selvästi muuttavan työnteon muotoja, sillä kyselytulosten perusteella enemmistö vastanneista haluaa jatkossakin työskennellä ainakin osittain etänä. Hybridimallille on vahva kannatus, joten tämä edellyttää todettujen ongelmien ratkaisemista. Tulevaisuuden haasteita ovat työkuormituksen huomioiminen, työergonomia sekä työyhteisöjen sosiaalisen kanssakäymisen turvaaminen. Haasteita ratkaistaessa on huomiotava myös työntekijäkohtaiset tarpeet, sillä etätö ei sovellu kaikille eikä kaikkiin työtehtäviin.

Anu Kähkönen

päätuottamushenkilö, YLE

SJL:n työelämävaliokunnan puheenjohtaja

Pandemia perehdytti meidät työturvallisuuteen

Työelämä ei ole enää entisellään pandemian jälkeen. Sen voi jo nyt todeta, vaikka emme vielä tiedä, koska koronakurimus on meiltä kokonaan loppunut. Voisiko pandemian jälkeen työelämä soljua uusien oivallusten siivittämänä entistä parempaan suuntaan? Pandemia opetti meidät pakostakin ajattelemaan oman työympäristömme terveellisyttä ja turvallisuutta, mutta havainnoinnin soisi jatkuvan kriisin jälkeenkin ja ihan vapaaehtoisesti. Miten tärkeää olisi, että jokainen meistä miettisi toimiaan ja työympäristöään sillä silmällä, että onhan tämä nyt terveellistä ja turvallista, onhan.

Ennen pandemiaa monilla työpaikoilla oli ehditty siirtyä avoimiin toimitiloihin, joissa ei ollut enää omia työpisteitä. Koronan iskettyä alkoi armoton yhteiskäyttöisten työvälineiden putsausrumba ja osaan työtiloista rakennettiin pleksiseiniä viruksen leviämisen estämiseksi. Tuotantoja jatkettiin tiukoilla suojaustoimilla. Maskit, nitrilikäsineet, desinfiointiliinat ja käsidesit olivat lähityöntekijöiden arkea ja tilanne vaati erittäin paljon ylimääristä jaksamista. Pelko tartunnan saamisesta varjosti työntekoa ja siksi työnantajien oli panostettava kaikin keinoin työntekijöidensä suojaamiseen.

Toimivatko avoimet ja kauttaaltaan ahtaan työtilat, kun palataan yhä sankemmin joukoin työpaikoille lähtiöihin? Miten on terveysturvallisuuden laita? Vaatiiko lyhytnäköinen muotivillitys eli työtilojen avoimuus ja ahtaus sitä, että jaetaan vuoroja, kuka milloinkin työpaikalle saa tulla? Kuka tätä kaikkea koordinoi? Vielä on paljon pohdittava tulevaisuuden työelämässä ainakin työtilojen suhteen.

Etätöihin määrätty työntekijät pääsivät pandemialta ehkä paremman suojaan koteihinsa, mutta epäergonomiset työtilat ja toisilla levottomat kotineliöt alkoivat kiristää sekä hermoja että tukirangan lihaksia. Yhteydet päätivät ja kokousruudukolla osa työkavereista häipyi kuvakkeiden taakse. Kuulumisia vaihtoivat vain rohkeimmat ja monilla yksinäisyyden ja yhteisöllisyyden puuttumisen kokemukset lisääntyivät. Työpäivät olivat tauotonta meetistä toiseen siirtymistä ja chatti lauloi aamusta myöhään iltaan.

Itseohjautuvuus ja resilienssi tulivat etätöissä tutuiksi sanoina, mutta ne pitäisi saattaa myös käytäntöön. Etätöihin tarvitaan kaikkien mahdollinen tuki jatkossa niin työn rytmittämisen kuin käytännön ergonomisten pulmien ja yhteysongelmien ratkaisemiseen.

Opimme pandemiasta myös, että töihin tullaan vain terveenä. Tämän nyt olisi pitänyt olla jo aikaisemmin itsestään selvää, mutta kantapään kautta tämäkin oli opittava. Jatkossa olisi hyvä, että työnantajalle riittäisi työntekijän oma ilmoitus sairastumisesta, jotta sitä ei tarvitsisi tulla todentamaan pärskien työpaikalle. On hyvä myös muistaa, että etätöissäkään pidä raataa sairaana.

Pandemian helpottaessa voi tulla esille monenlaisia oireita kuten väsymystä, alavireisyyttä, saamattomuutta, itkuherkkyyttä jne. Elimistö antaa tilaa tunteille, joita on pidetty kriisin aikana kurissa. Yksin ei näiden tunteiden kanssa pidä jäädä, vaan kannattaa hakea matalalla kynnyksellä apua työterveyshuollosta. Se ei ole heikkouden merkki, vaan tärkeää itsestään huolehtimista.

Hilla Blomberg,
työsuojeluvaltuutettu,
Yle Helsinki-Uusimaa

Etätöiden pioneeritkin uupuvat

Freelancerit ovat etätöiden pioneereja. Siksi muutos normaaliin ei välttämättä ole ollut niin suuri. Freelancereiden vahvasta etätöökemuksesta on keskusteltu myös Ylen johtajien kanssa.

Toisaalta on tihkunut tietoa siitä, että freelancereiden työmahdollisuudet ovat vähentyneet ja jaksaminen on entistä rajummin koe-tuksella. Yhä useampi FAO:n jäsen tekee töitä Yhtyneet-sopimuksen lisäksi tai sijasta itsensäyöllistäjänä sekä esimerkiksi osuuskunnan kautta.

FAO lisäsi pandemian aikana apurahahakujen määrää, mutta hakemuksia ei tullut erityisen paljon. Tämä johtuu erityisesti siitä, että koulutuksia ei ole ollut tarjolla. Freelancereille se oli suuri menetys. Koska freelancereilla ei ole samanlaista työyhteisöä kuin muilla työntekijöillä, koulutukset ovat usein ainoa tapa tavata kollegoita. Tapaamisilla taas on merkitystä työsuojelun kannalta esimerkiksi jaksamiseen.

Syksyllä julkaistusta, vuotta 2020 koskevasta freelancereiden työmarkkinatutkimuksesta selviää, että tulot putosivat vuonna 2020 ja työaika oli viikossa pari tuntia vähemmän kuin 2019.

Yhteensä 41 prosenttia eli noin kaksi freelanceria viidestä kertoi, että olisi tarvinnut vuoden 2020 aikana työttömyysturvaa. Runsas viidesosa (27 %) oli sitä hakenut ja saanut. 14 prosenttia kertoi tarvitseensa sitä, mutta joko jättäneensä hakematta tai jääneensä sitä vaille.

Joka neljäs (24 %) oli hakenut koronaan liittyvää yrittäjän tilapäistä työmarkkinatukea. Puolet tukea hakeneista (12 prosenttia koko joukosta) kertoi sitä saaneensa. Viidesosa (21 %) oli saanut koronaan liittyvää yrittäjätukea. Viisi prosenttia kertoi hakeneensa sitä, mutta saaneensa kielteisen päätöksen.

Uupumus uhkaa kaikkina aikoina freelancereita työkeikkojen ja toimeentulon epävarmuuden sekä työn epätasaisen kuormittavuuden vuoksi. Korona-aika ei ainakaan parantanut tilannetta. Tulevaisuudessa freelancereiden jaksamisesta on pyrittävä pitämään entistä paremmin huolta luomalla mediatilojen kanssa oikeudenmukaiset pelisäännöt itsensäyöllistäjille sekä vahvistamalla Yhtyneet-sopimusta.

Viime keväästä toiminut Yhtyneet-freelancereiden työterveyshuolto on yksi askel kohti freelancereiden hyvinvointia ja tulevaisuuden jaksamista, samoin lokakuussa julkistettu liiton yhteistyö yksinyrittäjille työterveyspalveluja tarjoavan Heltin kanssa.

Aune Waronen
FM, toimittaja, radiodokumentaristi
FAO:n luottamushenkilö

kuvat: **Seppo Sarkkinen**

Elokuvia ei kuvata etätyönä

Kun keväällä 2020 puhuttiin paljon siitä, kuinka Suomessa tulee siirtyä etätöihin, se ei kaikilla aloilla ollut mahdollista. Vaihtoehtoja oli oikeastaan vain kaksi: joko jatketaan koronasta huolimatta läsnätyöskentelyä tai sitten keskeytetään kaikki.

Monet elokuva- ja tv-draamatuotannot pysähtyivätkin kuin seinään. Alalla ei juurikaan ole vakinaisia työsuhteita. Tilanne ahdisti ja jopa pelotti keikkatyöntekijöitä. Sen lisäksi, että oli huolissaan omasta ja läheistensä hyvinvoinnista, ei näköpiirissä ollut minkäänlaista työtä eikä tuloja. Alalla on paljon epätyypillisiä työsuhteita ja ns. puolipakotettua yrittäjyyttä, joissa on heikko palkkaturva tai sitä ei ole ollenkaan.

Näin jälkikäteen katsottuna suhteellisen nopeasti eli maaliskuussa 2020 alan keskeiset järjestöt, kuten Journalistiliitto, Teme ja Apfi, laativat ohjeita koronaturvalliseen työskentelyyn. Vähitellen seuraavien 2-6 kuukauden aikana tuotannot lähtivät taas liikkeelle. Tämä kaikki tapahtui samaan aikaan, kun Suomessa toteuttavien elokuva- ja tv-draamatuotantojen määrä jatkoi yhä vain kasvamistaan. Suomi oli silloin ja on edelleen kansainvälisesti katsoen suhteellisen turvallinen maa kuvata, varsinkin jos vertaa Britanniaan ja Yhdysvaltoihin, joista kummastakin on toistuvasti oltu yhteydessä suomalaisiin tuotantopalvelujen tarjoajiin. Tilanne onkin Suomessa nyt jo sellainen, että elokuva- ja tv-draaman osajista alkaa olla pulaa. Suomi tuotantomaana oli kiinnostava myös jo ennen koronaa sekä korkean ammattitaidon että muutama vuosi sitten käyttöön otetun av-alan tuotantokannustimen takia. Suomessa toteutettava tuotanto saa 25 prosentin maksuhyvityksen siitä rahasta, minkä se käyttää täällä. Lisäksi käytössä on alueellisia av-kannustinrahoja. Kv-tuotannot ovat yleensä omiin tuotantoihimme verrattuna todella suuria. Kun ala työllistää Suomessa Temen arvioiden mukaan n. 1 200 keikka-ammattilaista, jo pelkästään syksyllä 2020 Tampereella kuvatussa Dual-nimisessä Hollywood-elokuvassa työskenteli noin 100 suomalaista osajaa. Useiden tietojen mukaan ensi vuonna Suomeen on tulossa nimekkäitä tekijöitä tuotantoihin, jotka ovat

kooltaan suurempia kuin mitä Suomessa on koskaan tehty. Jo yksi suurtuotanto työllistää useiksi kuukaussiksi satoja ammattilaisia ja budjetti on suurempi kuin on koko Elokuvasäätiön vuosibudjetti. Suomalaisia ammattilaisia työllistää perinteisten elokuvatuotantojen lisäksi myös netissä toimivien ja toimintaansa Suomessa laajentavien suoratoistopalvelujen yhä kasvava draamasarjojen tarve.

Onneksi ammattimaisissa – ja vastuullisissa – tuotannoissa kiinnitetään nyt paljon huomiota terveysturvallisuuteen. Tuotantotiimissä on mukana terveydenhoitoalan ammattilaisia, jotka tekevät koronatestauksia 2-3 kertaa viikossa. Draamatuotannoissa on mukana myös läheisyyskoreografi, joka auttaa näyttelijöitä työskentelemään terveysturvallisesti. Tuottajaystäväni Englannissa kertoi, että (heidän mittapuunsa mukaan) suuren tuotannon koronaturvallisuusbudjetti on parhaimmillaan 1,5 miljoonaa punttaa. Suomessakin suurissa tuotannoissa kyseinen budjetti saattaa olla tuotannon kestosta ja henkilöstömäärästä riippuen useita satoja tuhansia euroja. Millaisena tulevaisuus nyt sitten näyttäytyy meille alan ammattilaisille? Onneksi, ja toivottavasti koronapandemia hellittää ja palaamme normaaliin arkeen. Tulevaisuus näyttää todella hyvältä myös siksi, että ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin alalla tarvitaan enemmän väkeä kuin on tekijöitä.

On tietenkin myös mahdollista, että pandemia vain jatkuu uusien varianttien takia ja tilanteessa, jossa tehdään työvoimapulan takia entistä pidempiä työpäiviä eikä tuotantojen välillä ole aikaa lepoon ja palautumiseen. Pahimmassa tapauksessa ahdistus ja pelko eivät poistu vaan joukkoon astuu myös väsymys ja burn-out.

Harri Pulliainen

MA, on työskennellyt erilaisissa tehtävissä radiossa ja televisio- ja elokuvatuotannoissa 1985 alkaen. Tällä hetkellä hän suunnittelee ja vetää elokuva- ja tv-draama-alan täydennyskoulutusta Omniassa. Harri on MOT:n hallituksen jäsen sekä elokuva ja -tv-tesin ja tuotantoyhtiöiden luottamushenkilö.

Hybridimallista tuli uusi normaali

Maaliskuussa 2020 alkoivat uudet työtavat, suositeltiin etäkokouksiin siirtymistä, kaikki kynnelle kykenevät siirrettiin etätöihin, koko Pöllölaakso ja uutistoimitus suljettiin vierailijoilta, kulku uutistaloon oli mahdollista vain niillä, jotka siellä työskentelivät. Myös osa uutistoimituksesta työskenteli etänä. Lähetystoimintaan osallistuvat olivat työvuorojensa mukaan työpaikalla, mikäli lähetystä ei ollut, töitä tehtiin kotona.

Etätöihin siirtyminen mahdollisti sen, että toimitukseen saatiin enemmän väljyyttä ja työpisteiden välillä pystyttiin pitämään riittäviä turvavälejä. Vaikka toimituksessa diagnosoitiin muutamia koronatartuntoja ja siitä seuranneita altistumisia, välttyimme jatkotartunnoilta. Toimituksessa ei enää kokoontunut isoina ryhminä kahville tai kerääntynyt joukkoina jutustelemaan. Selvisimme pahimmasta korona-ajasta siis hyvin.

Toimituksessa kuunneltiin herkäällä korvalla etätöitä tekeviä. Mikäli syystä tai toisesta kotona työskentely alkoi rasittaa, sai toimitukseen tulla hengähtämään. Tästä piti kuitenkin ensin sopia oman lähiesimiehen kanssa.

Korona pakotti vähentämään kontakteja ja se näkyi myös läheksissä. Haastatteluihin tulevien vieraiden määrää karsittiin ja

Skype-haastatteluista tuli arkipäivää. Näin pystyttiin karsimaan kontakteja. Toimittajille tulivat myös tutuiksi pitkät puomit, joiden päässä mikrofoni nökötti, turvavälejä noudatettiin myös keikoilla. Maskeja käytettiin kaikkialla muualla, mutta omalla työpisteellä siitä sai hengähdystauon. Koska iso osa työpisteistä on yhteiskäytössä, työnantaja järjesti kaikille työntekijöille omat näppäimistöt ja kuulokkeet, työpäivän päätteeksi ne siirrettiin omaan kaappiin odottamaan seuraavaa työpäivää. Ne tulivat jäädäkseen. Myös siivousta, kuten pöytäpintojen pyyhkimistä tehostettiin. Käsidesit, puhdistusliinat ja maskit ovat olleet jokaisen ulottuvilla toimituksessa, ja niitä on ollut koko ajan saatavilla.

Maanantaina 25.10.2021 Pöllölaaksossa palattiin takaisin lähityöskentelyyn, laaksossa on taas vilinää ja tuttuja kasvoja, esimerkiksi myynnin ja markkinoinnin puolelta, on taas ilo tervehtiä puoleentoista vuoden tauon jälkeen. Etätöyt tulivat kuitenkin jäädäkseen ja moni on valmis jatkamaan ns. hybridimallilla, mikäli työnkuva sen sallii.

Sari Korpela-Välisaari
Työsuojeluvaltuutettu MTV
RTTL:n 1. varapuheenjohtaja

Tes-neuvottelut ovat jo ovella

Vuosi 2022 on tes-neuvotteluvuosi. Journalistiliiton yhdeksästä työehtosopimuksesta sähköisen median sopimukset ovat katkolla ensimmäisinä.

Elokuva- ja tv-tuotannon työehtosopimus ja siihen liittyvä Mediaringin sopimus neuvotellaan tammikuun loppuun mennessä, Yleisradion ohjelmatyöntekijöiden ja MTV:n sisällöntekijöiden työehtosopimus sekä freetyön Yhtyneet-sopimus helmikuun loppuun mennessä ja av-käännösyriyten työehtosopimus huhtikuun loppuun mennessä.

Neuvottelut käydään työnantajaliitto Paltan ja osin työnantajayritysten kanssa.

Lehdistön ja siihen liittyvän Sanoman radioiden, sekä kustannustoi-
mittajien neuvottelut Medialiiton kanssa ovat loppukeväästä ja heti
kesälomien jälkeen elokuulla.

Journalistiliiton neuvottelut ajoittuvat siis noin kahdeksan kuukau-
den ajanjaksolle.

TYÖMARKKINOILLA KUUKAUSIKIN ON PITKÄ AIKA

Vaikka neuvotteluihin on vain joitakin kuukausia aikaa, Journalistiliiton työmarkkinapöydissä on vielä rauhallista. Neuvotteluja kohti mentäessä valmistautuminen tiivistyy. Kullakin sopimusallalla on oma työehtovaliokuntansa, joka kysyy jäseniltä tavoitteista ja kokoa niistä neuvotteluesitykset, jotka liiton hallitus hyväksyy. Valiokunnan jäsenistä muodostetaan sitten pienempi neuvottelukunta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että neuvottelemme samojen neuvottelukumppaneiden kanssa, kuten tähänkin asti. Työnantajaliittoina ovat Palta ja Medialiitto, osa sopimuksista neuvotellaan suoraan yritysten kanssa, kuten Yhtyneet-sopimus Yleisradion kanssa.

VIENTIALOILLA NEUVOTELLAAN OSIN UUSIN PUITTEIN

Suomen mallista. Se tarkoittaa ajattelua, jossa niin sanotut vientialat määrittävät myös muiden alojen palkankorotusvaran. Erityisesti työnantajat ovat viljelleet tätä ajattelua.

Tätä kirjoitettaessa – lokakuun loppupuolella – kukaan ei osaa vielä sanoa, mitkä ovat ne vientialojen sopimusratkaisut, joita seurata.

Keskeisillä vientialoilla, teknologiateollisuudessa ja metsäteollisuudessa neuvotellaan tällä kerralla täysin uusissa puitteissa. Kumpikaan perinteinen työnantajajärjestö ei enää hoida neuvottelutoimintaa.

Metsäteollisuuden keskeisessä osassa, paperiteollisuudessa neuvotellaan kolmessa suuressa konsernissa, Stora Enso sai jo hyvissä ajoin aikaan uuden sopimuksen. Ratkaisun mukaan runsaan kahden vuoden aikana palkkoja korotetaan vajaat viisi prosenttia. Siis noin kaksi prosenttia vuodessa. Metsä Groupissa neuvottelut jatkuvat. UPM:n neuvotteluissa on ollut kaikista vaikeinta.

Teknon puolella on perustettu uusi työnantajayhdistys, Teknologiateollisuuden työnantajat, joka neuvottelee alan yhteisestä sopimuksesta. Uusi yhdistys ei ole vielä edustava ja tästä johtuen neuvottelut eivät ole vielä edes käynnistyneet, vaikka sopimus on katkolla jo marraskuun lopussa. Tämän kirjoituksen julkaisuaikaan joulukuulla tiedämme, miten kävi.

Kolmas keskeinen vientiala, kemianteollisuus ei ole vielä neuvotellut. Siellä neuvotteluja käyvät perinteiset toimijat, työnantaja- ja työntekijäliitot.

Jos pitäisi ennustaa, niin ennustan, että palkankorotuksiin ja sopimuskausien pituuksiin tulee hajontaa. Toiseksi vaikka Stora Enson sopimus koskee vain yhtä yritystä, on se jonkinlainen mitta perässä tuleviin neuvotteluihin.

LISÄÄ PAIKALLISTA SOPIMISTA, ENTÄ ETÄTYÖ

Palkankorotusten ja sopimuskauden keston lisäksi neuvotellaan aina tekstikysymyksistä. Lähes jokainen työnantajapuolen puheenvuoro nostaa esiin yrityksissä tapahtuvan paikallisen sopimisen. On siis syytä varautua siihen, että meidänkin neuvottelupöydissämme puhutaan teemasta.

Sähköisen median sopimuksista monet ovat jo yrityskohtaisia. Yleisradion (+Yhtyneet) ja MTV:n työehtosopimukset koskevat näissä yrityksissä tehtävää työtä. Ehdot ovat vuosien saatossa muovautuneet paikallisten tarpeiden mukaan. Elokuva- ja tv-tuotannon työehtosopimus taas tarjoaa ehkä koko Suomen laajimman kirjon sopia eri tuotannoissa eri tasoilla toisin.

Etätyön erityinen sääntely on vielä kysymysmerkki. Etätyö on normaalia työsuhteessa tehtävää työtä, kuten lähityö työpaikalla. Työehtosopimuksissa ja laissa ei ole erityisiä määräyksiä etätyöstä. Tulevat kuukaudet osoittavat, tarvitaanko lisäsääntelyä vai onnistuuko työpaikkojen uusi normaali paikallisesti linjatuin puittein. Hyvillä etätyökäytännöillä voimme nostaa sekä työn tuottavuutta että työtyytyväisyyttä. Etätyö on yksinkertaisin tapa parantaa työntekijän jaksamista lähes kuluitta. Toisaalta on hyvä muistaa, että työnantajan on pystyttävä osoittamaan työntekijälle työpiste eikä ketään voi pakottaa etätööhön. Kaikki työt eivät myöskään ole mahdollisia etätöinä.

Petri Savolainen
edunvalvontajohtaja
Suomen Journalistiliitto

kuva: Seppo Sarkkinen

Toiveena rakentavat tes-neuvottelut Ylen asioista

Yleisradion tes-neuvottelut ovat alkamassa. Työehtosopimuksemme umpeutuu helmikuun lopussa. Olemme kysyneet jäseniltä toiveita ja tarpeita uuteen sopimukseen. Tes-tavoitteemme lyödään lukkoon juuri näinä päivinä, kun Liiton Arkki on tavoittanut lukijansa.

Tätä tekstiä kirjoittaessani en vielä tiedä tavoitteidemme tarkkaa sisältöä, mutta muutama neuvotteluissa esiin nouseva aihe on helppo arvioida jo nyt.

Etätöhyön liittyvät asiat ovat pöydällä varmasti. Monet muut kysymykset liittyvät etätöihin, tärkeimpinä työvälineet ja työaikakirjanpito. Uskon, että myös työnantajalla on etätöikäytäntöihin omia tes-toiveita.

Tärkeää on huomioida joustojen mahdollisuus. Työntekijäpuolella on perinteisesti suhtauduttu joustoihin nihkeästi, koska sanaa on työmarkkinoilla käytetty peiteilmauksena työehtojen heikennystavoitteille. Etätö on kuitenkin ollut osalle yleläisistä ilmeisen pidetty toimintamalli juuri sen vuoksi, että joustot myös työntekijöiden suuntaan ovat monin paikoin toimineet ja parhaimmillaan lisääntyneet. Työehtosopimuksen tehtävä on turvata säällinen minimitaso jokaiselle, mutta se ei saa kahlita työyhteisöjä rakentamasta hyvässä yhteistyössä sellaisia toimintatapoja, jotka hyödyttävät kaikkia osapuolia.

Työnantaja on myös luvannut, että kenenkään ei ole pakko tehdä etätöitä. Tämä on muistettava, kun Yle uusii toimitiloja ja vähentää lähityöpisteiden määrää.

Ylen työehtosopimus on yrityskohtainen sopimus - esimerkki hyvin toimivasta normaalisitovasta sopimismallista. Meillä työntekijöillä on kokemus toimivista neuvotteluväleistä työnantajamme Ylen suuntaan. Luotan, että meidän on mahdollista löytää työnantajan kanssa rakentava kompromissi, joka sisältää myös kilpailukykyiset palkankorotukset.

Suuri toive työnantajalle - tai oikeastaan Yleä tes-neuvotteluissa edustavalle palvelualueen työnantajaliitto Paltalle - olisi se, että tällä

kuva: Seppo Sarkkinen

kertaa neuvotteluissa keskittyttäisiin Yleisradion asioihin. Neuvottelujen venyttäminen esimerkiksi sen takia, että jollain toisella sopimusallalla teollisuudessa ei ole saatu aikaan ratkaisua, tuntuu hajautetun sopimisen aikakaudella kovin vanhanaikaiselta.

Uskon, että sekä YOT:lla ja Journalistiliitolla että Yleisradiolla on toiveena, ettemme päädy sopimuksettomaan tilaan kuten viimeksi vaan saamme allekirjoitettua uuden työehtosopimuksen ennen edellisen umpeutumista. Jos sopiminen ei jostain syystä etene, olemme tuki siihenkin valmistautuneita.

Antti Laakso
puheenjohtaja
Ylen ohjelmatyöntekijät YOT

Yhtyneet-neuvottelut käynnistyvät

Ylen freelancetyötä koskeva Yhtyneet-sopimus päättyi 28.2.2022, ja uutta sopimusta aletaan neuvotella jo vuodenvaihteen tienoilla. Neuvotteluja varten on perustettu TES-valiokunta, johon kuuluvat Journalistiliiton juristi Tuomas Aalto, kääntäjät Jaakko Sauvola, Kalle Niemi ja Tanja Oreto, toimittaja Ingrid Svanfeldt ja FAO:n luottamushenkilö Aune Waronen.

Neuvottelutavoitteita pohditaan ja valmistellaan myös taustaryhmissä. Kääntäjien taustaryhmään kuuluvat valiokunnan kääntä-

jäsenten lisäksi Tuula Friman, Tytti Heikkilä, Juha Hakala, Anna-Maija Ihander, Laura Vierimaa ja Arto Paljakka. Toimittajien taustavalmistelijat ovat Alexandra Kral-Leszczyński ja Irmeli Heliö. Tavoitteita kartoitetaan syksyn aikana FAO:n jäsenille suunnatulla kyselyllä.

Arto Paljakka
freelancekääntäjä ja FAO:n hallituksen jäsen

Tee yhdessä, älä tee kämäistä tai kuunneltavaa – Nämä 5 + 1 asiaa Yle Uutiset Recin tekeminen meille opetti

1. KONSEPTI TOIMII, JOS SE PAKOTTA TEKEMÄÄN IKÄVIÄ PÄÄTÖKSIÄ.

Konsepti on ajankohtaisjournalistin raamattu – myös YouTubeissa. Se vastaa muun muassa siihen, mitä tehdään, kuinka usein, millä tavalla ja kenelle.

Konsepti on kuin toiset silmälasit. Kun panemme Rec-lasit nenällemme, pystymme tarkastelemaan uutisaiheita noiden lasien lävitse. Mitä selvempi konsepti on, sitä helpompaa ja nopeampaa on poimia valtavasta aihekirjosta juuri omalle yleisölle sopivat täkyt. Sellaiset, joihin on löydettävissä YouTube-videon muotoon ja mittaan istuva näkökulma ja käsittelytapa.

Hyvän konseptin tunnistaa siitä, että se pakottaa tekemään valintoja. Ja hieman kääntäen: huonon konseptin tunnistaa siitä, että mitä tahansa voi tehdä sen nimissä. Rajaavuus ei ole itsetarkoituksellista: nopeassa tuotantotahdissa hyvä konsepti pitää ennen kaikkea huolen siitä, ettei kaikkea tarvitse ajatella aina alusta alkaen.

Konseptiakin voi muuttaa. Niin itse asiassa kannattaakin tehdä, jos huomaat jatkuvasti miettiväsi, voitaisiinko tällä viikolla sovitusta poiketa. Silloin alkuperäinen konsepti ei varmaan ollut toimiva konsepti alkuunkaan.

2. AJOITUS ON PIRUN VAIKEAA.

Ekä kaikista vaikeinta on miettiä, missä ”aallossa” videot surffautavat ja saada ajoitus onnistumaan.

Huolella tehtävä video on harvoin uutistapahtuman ensimmäisessä aallossa, sillä YouTube-kanava ei ole – ainakaan usein – breaking news -kanava. Mutta ehtisikö se olla ”toisessa” aallossa? Onnistuisiko se löytämään viikossa jonkin katsojalle relevantin, uuden näkökulman paljon käsiteltyyn uutisaiheeseen? Vai kannattaako sitenkin tähyillä kalenterista jo tulevia viikkoja, jos jotain lähestyvää tapahtumaa voisi vaikka pohjustaa kiinnostavalla kiepsautuksella?

Yhden kanavan eri videoilla voidaan surffailla monenlaisilla aalloilla. Pahimmillaan käy kuitenkin niin, että kanava kertoo yleisesitelmää jostain ensimmäisen ja toisen aallon välistä – eli tekee niin kutsuttuja ”Mistä tässä on kyse?” -videoita – useita viikkoja sen jälkeen, kun keskustelu aiheesta on jo lakannut. Silloin ei olla millään aallolla, vaan kellutaan surffilaudalla tyynessä tylsyydessä.

3. VIDEO ON HUONO, JOS SEN VOI KUUNNELLA.

Visuaalisen todistusvoiman nimiin vannoo usein videoviisas kollegamme Marjut Mäntymaa. Podcasteja myös työkseen tekeväälle Robertille se tarkoittaa sitä, ettei hyvä video ole yhtä kuin hyvä podcast. Hyvää videota ei voi kuunnella: jos videosta saa irti lähes kaiken ilman kuvaa, miksi se ylipäänsä on video?

Visuaalinen todistusvoima voi tarkoittaa ainutlaatuista kuvamateriaalia paikan päältä – tai kiinnostavaa grafiikkaa, kuten karttoja (terveysiä taas Marjutille!). Se on jotain, jossa kuvallisuuden voima aiheuttaa katsojassa ahaa-elämyksen. Jotain, joka vangitsee silmät puhelimen, tabletin tai tietokoneen ruutuun.

4. JOURNALISMIA TEHDÄÄN YHDESSÄ – JA MIELELLÄÄN SOPIVILLA TYÖTAVOILLA.

Josta päästäänkin siihen, että visuaalista todistusvoimaa voi olla toimittajan hankala synnyttää yksin – etenkin, jos hän ei satu olemaan renesanssinero, joka toimittaa, kuvaa, leikkaa ja tekee grafiikat yksin. Sellaisiakin toki on, ja heitä ihailemme. Meidän tavallisten kuolevaisten on kuitenkin turvaututtava yhteistyöhön.

Videoiden lähtökohtana on oltava alusta alkaen moniammatillinen tekeminen: ideoita, näkökulmia ja ennen kaikkea käsikirjoitusta palloitellaan yhdessä visualistien ja leikkaajien kanssa. Se voi olla joskus vaikeaa, mutta lopputulos on usein parempi.

Uusi tapa ajatella tekijöiden rooleja voi tarkoittaa myös uutta tapaa ajatella työvuoroista tai toimituksen kalenterista. Joskus uudenlaisen konseptin voi saada lentämään uutisten kolmen viikon vuorolistojen maailmassa. Aina välttämättä ei.

Sopivista työtavoista ja -ajoista on sovittava yhdessä, jotta jokainen voi osallistua tekemiseen niin kuin on yhdessä suunniteltu.

5. AUTENTTISUUS EI OLE KÄMÄISYYTTÄ.

Yleisöymmärtäjät hokevat usein, että erityisesti nuoret yleisöt arvostavat autenttisuutta. Joskus tämä tulkitaan toimituksissa niin, että mikä tahansa nopea huitaisu tai älypuhelimella kuvattu selfie-video Instagram-storyn hengessä käy ”autenttisesta journalismista”.

Autenttisuus ei kuitenkaan todellisuudessa tarkoita kämäisyyttä: YouTubeen vilkaisemalla voi todeta, että esimerkiksi suosittujen tubettajien videoissa on erittäin korkea tuotantoarvo. Ne ovat huolella kuvattuja, usein älykkäästi ja oivaltavasti leikattuja. Jos ammattilaiset Ylellä päättävät tehdä vähän sinnepäin autenttisuuden nimissä, voittavatko he yleisöt puolelleen? Tuskin.

On myös hyvä muistaa, etteivät suositutkaan some-vaikuttajat todellisuudessa kerro kaikkea itsestään, vaan he valitsevat huolella, mitä jakavat ja missä muodossa. Autenttisuus on enemmänkin vaikutelma kuin todellisuus. Siksi autenttisuus tarkoittaaakin enemmän tietynlaista läsnäolon tapaa, välitöntä äänensävyä.

+ 1. JOURNALISMI EI OLE KAIKILLE TUTTUA.

Recin tekijät ovat kasvaneet maailmassa, jossa iso osa sisällöstä on ollut journalistista. Yleisöön tulee kuitenkin jatkuvasti uusia ihmisiä, joille ensimmäinen ajankohtaisesta tapahtumasta kertonut video ei olekaan ollut tuttu uutis- tai ajankohtaisinsertti, vaan vaikkapa some-vaikuttajan mielipiteellinen räntti.

Tämä näkyy myös palautteissa ja reaktioissa: toimittajien etäistä ja neutraalia tapaa tarkastella asioita hämmästellään: Miksi ette kerro, miltä teistä tuntuu? Miksi ette sano, kuka on väärässä ja kuka oikeassa?

Journalismin ei pidä luopua periaatteistaan. Samaan aikaan on kuitenkin tunnistettava, että yhä useammalle katsojalle juuri journalistinen katse tai tapa tarkastella asioita on vieras, joillekin jopa luotaantyöntävä. Miten tämän ristiriidan voisi ratkaista?

teksti: **Robert Sundman & Rosa Kettumäki**

kuvat: **Seppo Sarkkinen**

Kopioiston järjestökorvaus mahdollistaa runsaan kurssitarjonnan Ensi vuonna luvassa koulutusta muun muassa käsikirjoittamiseen

RTTL:n mahdollisuudet järjestää kurssitoimintaa ovat kivunneet uudelle tasolle, kun audiovisuaalisten teosten verkkotallennuksesta Kopioistolle kertyvistä varoista osa jaetaan av-järjestöille

Rahoista 95 prosenttia Kopioisto tilittää edelleen suoraan tekijöille. Järjestöjen osuus on loppu viisi prosenttia.

RTTL:n korvaus on vuosittain noin 40 000 euroa. Rahoja voidaan käyttää jäsenten ja muiden tekijänoikeuksien haltijoiden kouluttamiseen ja viestintään.

Korvausta on maksettu takautuvasti, joten kurssitoimintaa voidaan alkaa rakentaa tukevan puskurin avulla.

Tänä syksynä järjestettiin ensimmäiset kurssit. Toimittaja-tietokirjailija Olli Seuri veti syksyn aikana kolme luontokurssia toimittajan perustökalusta eli haastattelemisesta.

Kursseille osallistui kiitettävästi opinhaluisia ja palautekin oli erittäin myönteistä. Niinpä keväällä järjestetään vielä yksi samanlainen luontokurssi ja sen lisäksi toinen vähän pidempi, johon sisältyy työpaja harjoituksineen.

Lisäksi suunnitelmissa on järjestää keväällä käsikirjoittamisen kurssi, joka painottuu erityisesti lyhyiden dokumenttien käsikirjoituksiin.

Mini-dokumenttien tekeminen on tausta-ajatuksena myös loppukevääälle kaavailussa mobiilivideokurssissa. Kouluttajina ovat Jokesin kiitetyiltä kursseilta tuttu britti Mark Egan.

Muutakin on mielessä, mutta niistä enemmän, kun asiat varmistuvat. Kurseista tiedotetaan RTTL:n vakiintuneissa kanavissa. Liiton nettisivuille lisättiin myös kurssitoimintaa varten myös oma alasivu, jonne keskitetään ilmoittautuminen ynnä muu kurssi-informaatio.

Suunnitelmissa oli käynnistää myös apurahojen haku, mutta siitä päätettiin luopua ainakin toistaiseksi. Apurahoja on jo nyt haettavissa varsin monista eri apparaateista, joten uuden hakukanavan rakentamista ei nähty nyt järkeväksi.

Kaikki ideat kurseista ja koulutuksista ovat erittäin tervetulleita, joten ottakaa estoita yhteyttä.

Aapo Parviainen
Kurssijärjestäjä
aapo.parviainen@iki.fi

- RTRF erbjuder en bred palett av kurser tack vare Kopioistos föreningsersättningar
- Nästa år kan man gå kurs i att skriva manuskript för kortdokumentärer
- RTRF:s möjligheter att ordna kursverksamhet har nått en ny nivå. En del av de pengar som Kopioisto samlar in för audiovisuella verk på webben delas ut till av-föreningar.
- Av upphovspengarna delar Kopioisto ut 95 procent direkt till upphovspersonerna. De resterande fem procenten delas ut till föreningarna.
- RTRF:s årliga pott består av cirka 40 000 euro. Pengarna används till att utbilda medlemmar och andra upphovspersoner, samt till kommunikation.
- Ersättningarna har betalats ut i efterskott, vilket betyder att vi kan börja bygga upp kursverksamheten på en stadig buffert.
- De första kurserna ägde rum nu i höst. Journalisten och författaren Olli Seuri höll tre föreläsningskurser om journalistens grundläggande verktyg: intervjun.
- Många deltog, och kursen visade sig populär - responsen var positiv. Därför blir det en till likadan föreläsningskurs under våren, samt en litet längre intervjukurs som innehåller en workshop med övningar.
- Dessutom finns det planer på att under våren ordna en kurs i att skriva manuskript med fokus på kortdokumentärer.
- Minidokumentärer är temat också för kursen i mobilvideo, som är tänkt till slutet av våren. Det är britten Mark Egan, bekant från Jokes uppskattade kurser, som står för kurserna.
- Det här är inte det enda som finns i planerna, men mer information följer då saker och ting faller på plats. Det lönar sig att följa RTRF:s kommunikationskanaler för att få uppdaterad kursinfo. Förbundets webbplats har fått en egen flik för kursverksamheten, och där kommer man att hitta information bland annat om hur man anmäler sig.
- Det var tänkt att RTRF också skulle erbjuda stipendier, men för tillfället är planerna skrinlagda. Det är möjligt att ansöka om arbets- och andra stipendier från många olika håll, så att bygga en ny kanal för att ansöka om pengar ansågs inte smart i det här läget.
- Alla idéer för kurser och utbildningar är välkomna, så ta kontakt med låg tröskel.

Aapo Parviainen
Utbildningsorganisatör
aapo.parviainen@iki.fi

Oversättning **Eva Pursiainen.**

kuva: Seppo Sarkkinen

Tutunnäköinen toiminnanjohtaja

Marjo Partio on tutunnäköinen. TV:stä tuttu, uutisankkuri MTV:stä. Keväällä hänet valittiin Radio- ja televisiotoimittajien liiton toiminnanjohtajaksi. Pesti alkoi jo 17.5., kun edeltäjä Anneli Salmivaara alkoi valmistautua eläkkeelle. Mutta tähän väliin mahtuu töitä, yt-neuvotteluja, opiskelua ja toinen ura työterveydessä.

Hyppy toimittajasta terveydenhoitoalalle tuntuu suurelta. Ihmisläheisiä ammatteja kuitenkin molemmat sekä työterveyshoitajan että toimittajan työ, toteaa RTTL:n tuore toiminnanjohtaja. Molemmissa tehdään työtä työntekijöiden työssä jaksamisen ja hyvinvoinnin eteen. Työehdot ovat mitä suurimmassa määrin työhyvinvointia, määrittävät paitsi palkkaa myös työntekoa ja olosuhteita.

Valtiotieteen maisteri ja työterveyshoitaja Marjo (os. Lehtikainen) työskenteli MTV:llä vuodesta 1998. Hän teki pitkän uran journalistina, pisin rupeama oli MTV:n uutis- ja ajankohtaistoimituksessa. Hän juonsi myös Huomenta Suomi -ohjelmaa ja käväisi ennen MTV:tä Nelosella keskusteluohjelmassa. Ennen tv:tä, 80-90-luvuilla työkokemusta kertyi radiossa, mm. Ylen Radio Mafiassa, Ylen aikaisessa ja paikallisradioissa, joista pisimpään Radio Cityssä. Tutuksi ehtivät tulla myös freetyöt, pienet tuotantoyhtiöt ja epämääräiset työsuhteet. MTV:llä Marjo aktivoitui ammattiyhdistystoimintaan. Hän oli yli kymmenen vuotta mukana MTV:n ohjelmatyöntekijöiden yhdistyksessä MOT ry:ssä mm. hallituksessa, tukihenkilönä ja yhdistyksen taloudenhoitajana. Myös RTTL ja sen toiminta tulivat hyvin tutuiksi jo silloin.

MTV:n yt-neuvottelut päättyivät kesällä 2015 ankeasti irtisanoimisiin. Noin 100 maikkarilaista, Marjo mukana, mietti seuraavaa siirtoa. Marjo otti ja opiskeli sairaanhoitajaksi ja terveydenhoitajaksi ja siitä edelleen työterveyshoitajaksi. Tuntumaa terveydenhoitoon oli kertynyt SPR:n kansainvälisestä vapaaehtoistoiminnasta ja terveys- ja lääketiede uutisten tekemisestä.

Työterveyshoitajana Marjo sai laajan käsityksen siitä, miten ihmiset työelämässä oikeasti voivat. Nykyisessä työssä yhdistyvätkin kokemus mediassa ja ay-kuvioissa ja työterveydestä mukaan tarttunut näkemys ja keinot. Tätä yhdistelmää hän toivoo jatkossa voivansa hyödyntää entistä enemmän jäsenten hyväksi.

Marjolle on aina ollut tärkeää, että vaikka edunvalvonta on vakavaa, ajoittain hyvin raskasta ammattiyhdistyksen ydintoimintaa, jäsenten tapaamiset ovat myös hauskoja! Epämuodolliset tapaamiset lisäävät yhteishenkeä yli ammatti- ja yhdistysrajojen. Tutustutaan ihmisiin eri puolilta Suomea ja maailmaa. Se on erityisen arvokasta!

Terveisiä Marjolta: "Tänne voi aina ottaa yhteyttä! Autetaan, jos osataan ja jos ei heti osata, otetaan selvää. Jäsenten hyväksi tehdään töitä ja yhdessä katsotaan millainen on RTTL:n tulevaisuus jäsenten liittona."

Teksti **Leena Mattila**

kuva: **Seppo Sarkkinen**

Läsnätyötä ja visiointia

Puhutaanpa välillä läsnätyöstä. Meille tiimissä tuotantopaikoilla työskenteleville korona-aika on merkinnyt tyhjän oloista kampausta, turvavälejä, maskipakkoa, erilaisia kuplia ja muita rajoituksia. Ihmisiä on ollut pakko kohdata. Tämä lisää sairastumisriskiä. Toisaalta työmatkat, uudet työympäristöt ja juuri nämä ihmisten kohtaamiset ovat auttaneet pitämään päänuppia kunnossa pandemian aikana. Huonomminkin asiat voisi olla. En todellakaan ole kaivanut etätyötä, tosin kokoukset on meilläkin pidetty streamina. Se on ollut ihan toimiva juttu. Vielä kun päästäisiin maskeista eroon.

Toukokuussa pidettiin mielenkiintoinen stream-info. Silloin Ylen Design & Tuotanto julkaisi Tuotantovision 2025. Pari poimintaa sieltä:

”Meillä on merkittävän kokoinen oma tuotanto.”

”Hankimme yhä enemmän tuotantopalveluita ja -kokonaisuuksia Ylen ulkopuolelta- näin saamme toimintaamme joustoa ja käyttöömme uusia kykyjä.”

Viesti on siis selvä. Tarjolla free-työtä ilman sitoutumista työntekijään. Eläköityvien ohjelmatyöntekijöiden tilalle palkataan uusia lähinnä suunnittelijoiksi. Niitä on tietysti vain murto-osa tarvittavasta työmäärästä. Rivien välistä voi lukea, että freekkujen

tarjoama jousto sinällään toisi parempaa palvelua tilaajille. Vakinaisena työntekijänä en oikein pidä ajatuksesta. Eiköhän kyse ole lähinnä rahasta. Freekuille maksetaan vain siitä ajasta, kun he ovat tuotannossa. Eikä TESsistä tarvitse välittää.

Eihän tämä sinänsä ole mikään yllätys. Muistan, kuinka Ylen edellinen toimitusjohtaja jo puhui yhtiön menevän ”kohti tilaajaorganisaatiota”. Eikä media ole ainoa toimiala, jossa näin toimitaan.

Ok, maailma muuttuu. Moni ”uusi kyky” tietää tilanteen ja on ehkä sopeutunut siihen. Osa on ihan tyytyväisiä. Tiedän tosin, että vakiduuni kelpaisi heistä monelle. Mutta näillä mennään nyt.

Toistaiseksi meillä Ylessä on kamera-, valo-, ja äänipuolella sentään muutamia vakituksia työntekijöitä, jotka tuntevat kaluston ja osavat käsitellä sitä ja huolehtivat niiden ylläpidosta.

Kysymys kuuluukin. Kuinka vähän omia ohjelmatyöntekijöitä muutaman suunnittelijan lisäksi voi olla mukana ”merkittävän ko-koisessa omassa tuotannossa” 2030-luvulle tultaessa? Aika näyttää.

Kari Romppainen

kuva: Seppo Sarkkinen

Maskin takaa takaisin toimintaan – uusin kasvoin! MOT:in säännöt uudistettu ja kevätretki Eurooppaan suunnitteilla

Koronan äärellä on puhuttu myös ”kadonneista” ihmisistä. Kun ei enää tavata, siis ei ihan fyysisesti nähdä, ystävyyssuhteet väljähtyvät – tai loppuvat kokonaan. Puhuttu on, mutta ei ehkä tarpeeksi. Korona on luhistanut ihmisten kanssakäymistä laajasti.

Töihinkään ei ole aina päässyt, vaikka olisi tahtonut. Itse olen kokenut loputtomat virtuaalipalaverit ruudun äärellä lopultakin enemmän uuvuttavina kuin käytännöllisesti kivoina.

Etenkin media-alalla tarvitaan keskustelua, väittelyä. Läsnaoloa.

Journalismin arviointi, maailmankuvien sparraaminen, ajatustenvaihto muusta kuin siitä, miten saan tämän koneen toimimaan – kaikki tämä on vähentynyt jo ilman koronaakin. Tiedän, että tämä on myös sukupolvikysymys, mutta sen kuilun pohtiminen vaatisi esseen.

XXX

Järjestökenttämme on kärsinyt koronasta siinä kuin kaikki muutkin järjestöt. Onneksi tänä syksynä viimein voidaan järjestää RTTL:n 60-vuotisgaala Finlandia-talolla sekä SJL:n 100-vuotisvaltuusto ihan fyysisesti läsnä ollen. Korona ei ole poistunut, mutta eteenpäin on viidakossa mentävä.

Keväällä 2019 vanha Maikkarin yhdistys ja YMT fuusioituivat. Nimeksi muutettiin Media- ja ohjelmatyöntekijät, jotta lyhenne MOT säilyi. Yhteistyö alkoi hienosti, kun heti pääsimme järjestämään onnistuneen jäsenmatkan Lontooseen. Syyskokouksessakin oli väkeä kuin ennen vanhaan.

Sitten iski pandemia ja luukut menivät kiinni. Stipendihaku ehdittiin saada liikkeelle ja siitäkin tuli pannukakku, kun stipendejä ulkomaille oli turha myöntää. Ei päästy edes Uudeltamaalta ulos.

Kevät- ja syyskokousten järjestely on ollut yhtä vatvomista. Voiko 10 ihmistä tulla koolle, voiko ketään? Muutellaan ja perutaan. Kevätkokous 2021 pidettiin pelkästään virtuaalisena, osallistujia juuri ja juuri kaksinumeroinen luku.

Tällä on seurauksensa. MOT sai RTTL:n järjestökyselyssä aika vaisut arvosanat. Olemme yhdistys, jonka jäsenistä suurin osa työntelee tuotantoyhtiöissä ja muissa erilaisissa firmoissa. Ammatikirjo on perinteistä journalistista teknisiin ohjelmantekijöihin ja tiedottajiin. Sopimuksia on kaksi: MTV-Palta -sopimus sekä Elokuva-tv-tuotannon ELO-tes, samoin vastapuolena Palta, eli Palvelualojen työnantajat ry.

Tässä hajanaisessa kentässä MOT:n toiminta on jäänyt etäiseksi, kun korona on vielä estänyt kaikki tapahtumat.

XXX

Lähdemme nyt maskien takaa takaisin aktiiviseen toimintaan – siinä kuin muutkin yhdistykset. Hallitus piti lokakuun puolivälissä pitkän iltaseminaarin, jossa puimme kritiikkiä ja tulevaa toimintaa.

Ei pidä jäädä pandemiaan makaamaan. Tarvitaan uutta toimintaa – ja uusia ihmisiä. Jäsenmatka ensi kevääälle laitettiin suunniteluun - johonkin Euroopan kaupunkiin. Vielä ennen joulua mennään teatteriin. Ja ne stipenditkin laitetaan ensi vuonna hakuun.

Vuosi 2022 alkaa ennen muuta tes-neuvotteluilla. MOT:n molemmat sopimukset päättyvät, ELO-tes tammikuun lopulla ja MTV:n sopimus helmikuun lopulla. Viritämme jäsenille tes-kyselyn ennen joulua: mitä puutteita, mitä toiveita.

XXX

Taannoin vaadin näillä palstoilla, että yhdistysbyrokratiaa pitää keventää jäseniä palvelevan toiminnan hyväksi. Sen verran on edistytty, että MOT:n sääntöuudistus astui voimaan syyskuussa. MOT pitää jatkossa vain yhden vuosikokouksen, seuraavan kerran maaliskuun 2022 loppuun mennessä. Siinä kokouksessa valitaan tälle yhdistykselle uusi puheenjohtaja.

Ilmoitin jo hallituksellemme, että en missään tapauksessa enää asetu ehdolle. 1998 minut valittiin ensi kertaa MOT:n hallitukseen, pian huomasin olevani puheenjohtaja keskellä ensimmäisiä yt-neuvotteluja - ja ulosmarssia! Niitä olenkin sitten käynyt läpi ihan tarpeeksi sekä puheenjohtajana että luottamusmiehenä – enkä uusia toivo, en kenellekään. Onneksi viime vuodet ovat olleet rauhallisempia.

Yhdistys tarvitsee uusia kasvoja! Itse marssin kevään kukkiessa mahdollisimman etäälle takariviin - lähelle ovea, jossa lukee exit.

Kari Pyrhönen

puheenjohtaja

Media- ja ohjelmatyöntekijät ry.

kuva: Seppo Sarkkinen

Vanhat ketut vauhdissa jälleen

Korona iski pahasti RTTL:n senioriosasto Vanhojen Kettujenkin pesään keväällä 2020. Toimikunta oli suunnitellut runsasta ja värikästä ohjelmaa koko vuodeksi. Kaikki peruttiin, näytellyt, teatterit, konsertit, kantapöydät, Itävallan matkat ym. Tuo mokoma Covid ei pelästynyt Kettujen maskeja edes tämän vuoden alkupuolellakaan. Toimikunta piti säännöllisiä kokouksiaan etänä Zoomilla, ja joku-nen mainio alustuskin jatkokeskusteluineen löysi tiensä kettutarhaan etänä. Oma Facebook-sivukin avattiin. Repinin taidenäyttelyyn uskallettiin jo isolla joukolla maskein ja turvaväleihin. Onneksi RTTL:n jäsenet ja muutkin kansalaiset ovat runsain mitoin olleet apuna ja koronapaholaista on saatu kuriin. Teattereita ja konsertteja on avattu, ja taiteilijoille on alkanut tippua töitä.

Vanhojen Kettujen vuosikokous pidettiin viimein syyskuussa yli puolen vuoden viiveellä. Jälleentapaamisen ilo leijui ilmassa. Uusia jäseniäkin valittiin toimikuntaan erovuoroisten tilalle. Nyt on uusi toimikunta vauhdilla aloittanut työnsä kaikkien Kettujen virkistykseksi, viihdyttämiseksi, aktivoimiseksi ja yhteen saattamiseksi. On napattu uusi ote tulevasta. Ei jätetä tulta vakan alle. Saamme taas seurata toistamme. Meitähän on peräti kuusi ja puolisataa.

Lisää eläkkeelle jääviä Ylen ja MTV:n ohjelmatyöntekijöitä kaivataan mukaan. Liittyminen ei maksa mitään, mutta jäsenet saavat paljon. Viime kokouksessaan kettutoimikunta hyväksyi joukkoon kuusi nuorta uutta jäsentä. Liittymisohjeita ja kaavakkeita löytyy Vanhojen Kettujen nettisivulta, www.vanhatketut.fi

Ideoita on toimikunnassa lennellyt, ja toimeksikin on niitä saatu. Vanhat Ketut aloittaa Kantapöydissään sarjan meidän jokaisen ter-

veyteen liittyvistä teemoista. Niitä riittää aina ensi vuoden syksyyn. On silmät, kaihit, kuulo ym. Mukaan mahtuu testamentit, hoitotahdot ja edunvalvonnat. Pöydän ääreen asettuvat myös maamme politiikan mainiot asiantuntijat. Lohen tarinaakin kantautuu Kettupesään. Muutama viikko sitten kuulumme Kantapöydässä Yrjö Länsipuroa.

Teatteria ei ole unohdettu. Tulee Norminäytelmää, Lou Saloméa, Zarah L:ää, Eeva-Liisa Manneria ynnä muuta. Ehkä menemme katsomaan Tampereelle, miten komisario Palmun annetaan levätä.

Marraskuun lopulla siirryimme italialaiseen pikkujouluun iki-ihanan musiikin ja saapasjalkamaisen ruokailun avulla. Joulukuussa lähdemme seikkailemaan Tallinnan viehättävälle joulutorille ja tutkimme, mitä muuta mielenkiintoista sieltä löytyy. Keväällä on tulossa muitten muassa Jouko Lindgrenin Yleä käsittelevä valokuvanäyttely.

Kettuemo Leena Tamlander, mainio puheenjohtajamme, on esimerkiksi yllyttänyt toimikuntaa aikamoiseen vauhtiin.

Huh, onpas hännänpäätä nostettu, sanoo

Erkki Pohjanheimo,
Vanhojen Kettujen tiedottaja

kuvitus: c Teuvo Berggren

Syksy ei kettua lannista

**Radio- ja
televisio-
toimittajien
liitto
RTTL**

Senioriosasto
Vanhat Ketut

AVOT ry

Freelance-ammattiosasto FAO ry

Media- ja ohjelmatyöntekijät MOT ry

Nelosen ohjelmatyöntekijät NOT ry

**Ylen ohjelma-
työntekijät ry
YOT**

Alue

Epis

Media

Luovat

Ruuti

SFA

Tohloppi

Tutti

Journalistiliitto

**Lehti-
yhdistykset**

ETELÄ-POHJANMAAN SANOMALEHTIMIEHET

ETELÄ-SUOMEN SANOMALEHTIMIESYHDISTYS

HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

HÄMEEN-UUDENMAAN JOURNALISTIT

ITÄ-SUOMEN SANOMALEHTIMIESYHDISTYS

KESKI-POHJANMAAN JOURNALISTIT

KESKI-SUOMEN JOURNALISTIT

KYMENLAAKSON JOURNALISTIT

PIRKANMAAN JOURNALISTIT

POHJOIS-KARJALAN JOURNALISTITYHDISTYS

POHJOIS-SUOMEN JOURNALISTIT

SATAKUNNAN JOURNALISTIT

SAVO-KAINUUN JOURNALISTIT

SUOMEN FREELANCE-JOURNALISTIT

Kääntäjien ammattiosasto KAOS

TURUN JOURNALISTITYHDISTYS
- ÅBO JOURNALISTFORENING

ÅLANDS JOURNALISTER

VIIMEINEN KORONADI

Kahdelle piikille ja maskikuorolle

*Ei kai kukaan täysipäinen koronasta tykkäisi
siks THL:kin viruspiikin kaikkiiin lykkäisi.
Vaan luulotauti virustakin tehokkaampi on
kun salaliittoteoriat saavat komennon.*

*Ei sammakkomies kurnuta, ei polta palomies,
ei mestaa ketään mestari, sen lapsikin jo ties,
ja vaikka kaatuessa saisit vamman päähäsi
ei ketään koskaan paranna vakuutuslääkäri.*

*On kouluistamme siivottu pois kaunokirjoitus,
ja ennenpitkää nähdään toimenpiteen seuraus:
myös kaunokirjallisuus hyllyistämme häviää!
Ja kaunokirjallisuus mediassa sikiää.*

*Kun pakkopaita muutettu on lepositeeksi,
voi muunkin muuttaa yleiseksi mielipiteeksi,
siis leporuotsi kouluun pakkoruotsin tilalle,
ei menis monen koulunkäynti ihan pilalle.*

*Rössypottu, kropsu, lörtsy, särä, mämmikin,
kai listaan tähän liittää voinee myöskin öylätin,
ne onko ihan terveellistä suuhunpantavaa
vai – kuten nimet vihjaa – osa jäteongelmaa?*

*Kun ruotsalaiset aina laulaa snapsiviisuja,
ne suomalaisen korvaan ovat liian pliisuja.
Kas meillä juomalaulut onkin litkuvirsia,
ja niiden voimalla me vetelemme hirsia.*

*On monen lomakohde hiihtokeskus Lapissa.
Sinne mennään vaikka oisi saldot tapissa.
Mä Leville en kaipaa, suksia en omista,
ja musa Lapin baareissa on monotonista.*

*Maankuulu tanssimuusikkokaan soita enää ei,
vaiva pitkäaikainen pois suosikkimme vei.
Viime leposijansa on perin ainutlaatuinen,
sen kummulla on hanuristi valurautainen.*

*Ois aika Vatikaanissakin teesit tarkistaa
ja Paavin syytä pikimmiten ääneen varmistaa
että kaikenlaisten fossiilisten polttoaineiden
myös helvetissä loppuu käyttö ikiaikainen.*

*On eläimistä monta sataa uhanalaista,
vaan voiko joku meikäläistä hiukan valaista.
Mä kuljen matkoillani aina kartta mukana,
siis mistä ilmansuunnasta löytyy tää Uhana?*

*On suomalainen sisu harvinaista nykyään,
ei urheilijat enää käytä täyttä kykyään.
Sä marketissa törmäät synkkään tosiasiaan
on sisu siellä tungettu pastillirasiaan.*

*Pian viisauden vallankumous on ovella
kun älylaitteet käytössänsä on niin monella.
Vaan miksi herra Googlekaan ei nosta hälyä
kun viestintä on enimmäkseen hölynpölyä?*

*Usein poliitikko rehvasteli nokkeluudellaan
se eduskuntaan asti vei, vaan eipä aikaakaan
pian vauhtisokeus kun suisti sivuun kiireisen.
Hän vaaliurnasta sai lepopaikan viimeisen.*

*Syy ylivelkaantumiseen on koulutuksessa.
Kun pelimaailman ja teeveen koukutuksessa
ei kukaan osaa lukea ees pankkikirjoja
ja silti kilvan perustellaan pop-up-firmoja.*

*Näin iän myötä hiipii rauha makuuhuoneisiin,
ei mielenkiinto riitä asentoihin tuoreisiin.
Jos pillerit ei tepsii pitää muuta keksiä,
ja tantran sijaan harrastaa voi mantraseksiä.*

*Ikä on vain numero. Vaan kuinka muistais sen
kun vanhetessaan alkaa olla huonomuistinen.
Jos lapulle sen kirjoittaa ja tunkee taskuunsa,
ne numerothan sotkea voi kauppalaskuunsa.*

*On muistin toiminnasta käyty kädenvääntöä,
ja monenmoista esiin tuotu muistisääntöä.
Vain yksi toimii, sen voi seinällensä tulostaa,
tää äiti sääntöviidakon on: Ei saa unohtaa!*

Tahtipuikon varressa Jussi Tuominen

RTTL toivottaa kaikille jäsenilleen rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2022!